

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס' __), התשע"ב-2012.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

לנוכח הגירעונות האקטואריים של חלק מקרנות הפנסיה הוותיקות, אשר הסתכמו בשנת 2003 בסכום של כ-120 מיליארד ₪ (בהתאם להנחת ריבית בשיעור של 4%) (להלן – **הגירעונות האקטואריים**), החליטה הממשלה בהחלטה מס' 72 מיום 25 במרץ 2003 על גיבוש תכנית הבראה שוויונית, אחידה, ברורה ומפורטת לקרנות אלו, במסגרתה ימונה להן מנהל מיוחד, ויינתן להן סיוע ממשלתי בהיקפים כספיים חסרי תקדים, על מנת לאפשר להן להעניק זכויות פנסיה הגבוהות בהרבה מן הזכויות שיש ביכולתן להעניק באמצעות נכסיהן (להלן – **הקרנות שבהסדר**). הסיוע הממשלתי ועקרונות תכנית הבראה עוגנו במסגרת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003 (להלן – **חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל**), באופן שהוסף לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – **חוק הפיקוח**), פרק ז'1, הנושא את הכותרת: "קרנות פנסיה ותיקות - מינוי מנהל מיוחד, תכניות הבראה וסיוע ממשלתי".

במסגרת המהלך האמור הושגו על עמיתי הקרנות שבהסדר שורה של צעדים להפחתת הגירעונות האקטואריים באמצעות הפחתת ההתחייבויות של הקרנות והגדלת נכסיהם, וביניהם: העלאת שיעור דמי גמולים (כאמור בסעיף 78 לחוק הפיקוח), העלאת גיל הזכאות לקבלת קצבה מהקרן (בהתאם להוראות חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004), שינוי שיטת חישוב הקצבה, ניכוי סכומים מתשלומי הקצבאות ומהסכומים החד-פעמים שמשלמת הקרן (המכונים דמי ניהול), ועוד. ההשתתפות האמורה הייתה בהיקפים ניכרים בשים לב לפער שבין היקף הגירעונות האקטואריים של הקרנות לבין סך הסיוע הממשלתי.

בהתאם לסעיף 78 לחוק הפיקוח הוראות פרק ז'1 לא הוחלו לגבי קרן ותיקה שהייתה מאוזנת נכון למועדים שנקבעו בסעיף האמור (להלן – **קרן ותיקה אחרת**).

במקביל החליטה הממשלה גם על שינוי מדיניותה לגבי הנפקת אגרות מיועדות לקרנות שבהסדר ולקרנות הפנסיה החדשות. יצוין כי עד לאותו מועד חייבות היו קרנות הפנסיה הוותיקות להשקיע לפחות 93% מנכסיהן באגרות חוב מיועדות מסוג "מירון", אשר נושאות ריבית ריאלית שנתית

אפקטיבית בשיעור של 5.57% לשנה. הכללים האמורים עוגנו בתקנה 41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן – **תקנות מס הכנסה**).

לפיכך, בהחלטת ממשלה מס' 92, מיום 25 במרס 2003, החליטה הממשלה, בין היתר, על הפסקת הנפקת אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לקרנות שבהסדר. בהתאם להחלטה המקורית, היה על המדינה להפסיק את הנפקת אגרות החוב המיועדות לאותן קרנות החל מחודש אוגוסט 2003 ואילך.

במסגרת הדיונים שהתקיימו בחודש מאי 2003 בוועדת הכספים של הכנסת בהצעת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, הועלה חשש מתנודתיות חדה בתשואה כתוצאה מהפסקת הנפקת אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לקרנות הפנסיה שבהסדר, וזאת על רקע ההסדר שנקבע ולהשתתפות שהושתה על העמיתים והפנסיונרים לצורך מימונו.

לנוכח החששות האמורים ובמטרה להגן על עמיתי קרנות הפנסיה שבהסדר וגימלאיהן, מתנודתיות חדה בתשואה אשר עלולה לנבוע מהפסקת הנפקת אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון", הוחלט לבצע את הצעדים הבאים:

א. להמשיך ולהנפיק לקרנות הפנסיה הוותיקות איגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" לגבי 30% מנכסי הקרנות כאשר הריבית הריאלית השנתית האפקטיבית תעמוד על 4.86%;
ב. להקצות סך של 7 מיליארד ש"ח במסגרת כרית בטחון במטרה להקל על התמודדות הקרנות הוותיקות עם התנודתיות בתשואה. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, תוקם ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון.

בהתאם לאמור מינה שר האוצר דאז ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן – **הוועדה**), אשר נדרשה ליתן לשר המלצות בעניינים המנויים בכתב המינוי. במסגרת כתב המינוי של הוועדה הוחלט להרחיב את היקף הסיוע כך שלא יפחת מ-7 מיליארד ש"ח ולא יעלה על 15 מיליארד ש"ח. בין השאר, נדרשה הוועדה ליתן המלצותיה לעניין התנאים שבהתקיימם תוכל קרן פנסיה לקבל סיוע מכרית הביטחון שתקצה הממשלה, הסכום האופטימלי שראוי להקצות ככרית בטחון, והיקף הסיוע מכרית הביטחון שיינתן לכל אחת מקרנות הפנסיה שבהסדר.

ביום 4 באוגוסט 2003, התקין שר האוצר את תיקון לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ג-2003, שבמסגרתו תוקנה תקנה 41 לתקנות מס הכנסה, כך שקרנות הפנסיה שבהסדר ישקיעו באג"ח מסוג "ערד" בשיעור של 30% מנכסי הקרנות. התיקון האמור הוחל גם על הקרנות הוותיקות שאינן הקרנות שבהסדר (להלן – **קרנות ותיקות אחרות**) וכן על קרנות הפנסיה החדשות המקיפות.

ביום 16 ביוני 2009 שלח מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים דאז, מכתב למנהלת המיוחדת של הקרנות שבהסדר דאז, שבו פורטה עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר לגבי

העקרונות ליישום כרית הביטחון לסיוע לקרנות, וזאת על בסיס טיוטת דוח הוועדה שהועברה באותה עת למשרד האוצר. בהקשר זה צוין כי בכוונת המשרד לגבש בהקדם הסדר כולל ביחס לכרית ביטחון, אשר יתבסס על עקרונות שפורטו במסמך האמור, תוך התייעצות עם הוועדה.

ביום 3 במאי 2011 הגישה הוועדה את המלצותיה הסופיות. בהתאם להמלצות הוועדה, כרית הביטחון תשמש לצורך כיסוי גירעון הקרנות כתוצאה מירידה בעקום הריבית חסרת סיכון (להלן – **עקום הריבית**), ביחס לריבית צמודה בשיעור של 4%, אשר היוותה בסיס לחישוב הגירעון האקטוארי של הקרנות במסגרת ההסדר. המלצת הוועדה מבוססת על ההנחה כי הגורם המרכזי לתנודתיות בגובה הקצבאות שהקרנות משלמות לזכאים לכך הוא שינויים בעקום הריבית. יצוין כי שינוי בעקום הריבית במקרה של פער במשך החיים הממוצע של הנכסים לעומת משך החיים הממוצע של ההתחייבויות, משפיע על היחס שבין הערך המהווך של הנכסים לבין הערך המהווך של התחייבויות. משכך, במקרה של ירידה בעקום הריבית מקום שבו קיים פער כאמור, גדל הערך המהווך של ההתחייבויות בשיעור גבוה מהגידול בערך המהווך של הנכסים.

עוד הומלץ לקבוע כי הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על 11 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן – **המדד**) בין מדד החישוב לעומת מדד חודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה בשל התקופה האמורה, וזאת לשם שמירת ערכה הריאלי של כרית הביטחון. באשר לסכום המנוצל מתוך כרית הביטחון שטרם הועבר לקרנות, ואשר נותר בכרית הביטחון הומלץ להוסיף לגביו ריבית של 4% בתוספת מדד. בנוסף, בנוסחאות שצורפו כנספח להמלצות הוועדה הוצע להוסיף לסכום האמור או לגרוע ממנו את שיעור הריבית חסרת הסיכון לשנת החישוב כפי שהונחה בעקום הריבית הקודם ושיעור השינוי במדד שהיה צפוי לשנת החישוב ואשר לפיהם נערך המאזן האקטוארי של השנה הקודמת.

ביום 13 ביוני 2010, הודיע הממונה על התקציבים במשרד האוצר דאז, במכתבו למנהלת המיוחדת של הקרנות שבהסדר דאז, כי הסכום המירבי בכרית הביטחון יוגדל בסכום של 320 מיליון ש"ח. יצוין, כי המכתב ניתן על רקע הסדרה כוללת של יישום הוראות הסכם קואליציוני, בין סיעת הליכוד לסיעת העבודה.

להשלמת התמונה יצוין כי לנוכח התיקון לתקנות מס הכנסה לפיו הופסקה הנפקת אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לקרנות הוותיקות האחרות, אישר בשנת 2004 שר האוצר דאז נוהל בעניין סיוע כספי לקרנות הפנסיה האחרות (להלן – **נוהל הסיוע**). בהתאם לאמור בנוהל הסיוע כל קרן ותיקה אחרת תקבל מאוצר המדינה סיוע כספי בגין כל שנת כספים משנת הכספים 2004 ואילך, שהוא, ככלל, מבוסס על שיעור של 1.57% (שהינו ההפרש שבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על איגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לבין 4%) על נכסי הקרן.

יובהר כי לנוכח השוני המהותי בין הקרנות שבהסדר לבין קרנות וותיקות אחרות, בשים לב לכך שההודעה על מתן הכרית ניתנה כחלק מהליך החקיקה של הסדר הקרנות ובמטרה ליתן מענה

לחשש בדבר הגדלת הנטל שהושת ממילא על העמיתים והפנסיונרים במסגרת תכנית ההבראה (במקור יחס של 47 מיליארד מתוך 120 מיליארד ובסופו של יום כ-40 מיליארד מתוך 120 מיליארד), לכך שניתנה לקרנות האחרות הבטחת תשואה על כל נכסיהן של 1.57% (הבטחה שלא ניתנה לקרנות שבהסדר), מוצע ליחד את כרית הביטחון רק לקרנות שבהסדר.

ג. עיקרי החוק המוצע

סעיף 1

בסעיף 78 לחוק הפיקוח נקבע היקף הסיוע הממשלתי אשר ניתן לקרנות שבהסדר, והתנאים החלים על מתן סיוע כאמור. בהתאם להוראות הסעיף האמור העברת הכספים לכל קרן שבהסדר תיעשה בהתאם להוראות המפקח על הביטוח ובלבד שלא יועברו כספים לקרן כלשהי אלא לאחר שהתקנון האחיד הופעל בה, בוצעה תכנית לייעול תפעולה והקרן ממלאת אחר כל ההוראות לפי פרק ז' 1 לחוק הפיקוח. עוד נקבע כי הסיוע הממשלתי לקרנות שבהסדר יינתן לפי הוראות סעיף זה, בלבד. מוצע להוסיף לפסקה (א) לסעיף זה את הסיוע אשר יינתן לקרנות שבהסדר במסגרת כרית הביטחון וכי יחולו עליו ההוראות שנקבעו בסעיף 78 לחוק הפיקוח בכפוף לאמור בסעיף 78 לחוק המוצע.

סעיף 2

לסעיף 78(א) עד (ג) המוצע

לנוכח כל האמור לעיל, מוצע לקבוע כי לקרנות שבהסדר יוקצו סכומים מתקציב המדינה באופן ובתנאים שיפורטו בסעיף 78 לחוק המוצע, וזאת במטרה למתן את השפעת השינויים בעקום הריבית על זכויות העמיתים בקרנות האמורות.

בשל היווצרות גירעון אקטוארי בשנת 2008, אשר נבע, בין השאר, מירידה בעקום הריבית ביחס לריבית צמודה בשיעור של 4%, מוצע להעמיד את כרית הביטחון במאזני הקרנות החל משנת 2008.

לאור האמור, ובהתאם להמלצת הוועדה, מוצע לקבוע כי הסכום שהיה מועבר לקרנות שבהסדר מכרית הביטחון בשל שנת 2008 אילולא הוראות סעיף 78(ו) המוצע, יהיה בהתאם לנוסחה כמפורט להלן, היינו: צירוף של כל ההפרשים של שני המפורטים להלן, עבור כל אחת מהקרנות שבהסדר:

1. תוצאת המאזן האקטוארי לשנת 2008, כשהוא מחושב לפי הנחת ריבית חסרת סיכון בשיעור של 4%;

2. תוצאת המאזן האקטוארי לשנת 2008, כשהוא מחושב לפי הנחת ריבית חסרת סיכון בהתאם לעקום הריבית שלפיו חושב אותו מאזן.

$$P(08) = G(F^{(8)}; 08) - G(4\%; 08)$$

$$F^{(8)} = f_1^{(8)}, f_2^{(8)}, f_3^{(8)} \dots$$

לעניין זה –

$P(08)$ - ערך נוכחי של הסכום מכרית הביטחון שהיה מועבר לקרנות שבהסדר אילולא הוראות סעיף 1ד78(ו) המוצע, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר 2008.

$F^{(8)}$ - שיעורי ריבית חסרת סיכון צפויים שלפיהם חושב המאזן האקטוארי של הקרנות שבהסדר, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר 2008.

$f_i^{(8)}$ - שיעור ריבית חסרת סיכון צפוי לשנה $2008 + i$, שלפיהם חושב המאזן האקטוארי של הקרנות לשנת 2008, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר 2008.

$G(F^{(8)}; 08)$ או $G(4\%; 08)$ - גירעון אקטוארי, עודף אקטוארי או איזון אקטוארי, לפי מאזן אקטוארי של הקרן לשנת 2008, המחושב לפי הנחת ריבית חסרת סיכון בהתאם לעקום ריביות $F^{(8)}$ או 4%, לפי העניין, כאשר נכסים סחירים משוערכים בשווים ההוגן.

עוד מוצע כי חישוב סך הערך הנוכחי של הסיוע מכרית הביטחון, לגבי כל אחת מהקרנות שבהסדר, עבור כל שנה, החל משנת 2009 ואילך, ייעשה באמצעות צירוף כל הסכומים המפורטים להלן, בניכוי סכומי כרית הביטחון אשר שולמו לכל הקרנות שבהסדר. על אף האמור, במקרה שבו תוצאת הערך הנוכחי של הסיוע מכרית הביטחון לקרן מסוימת הוא שלילי, יחושב הערך הנוכחי כ-0. סך הערך הנוכחי של הסיוע לא יעלה על תקרת כרית הביטחון, כפי שיפורט להלן.

1. ערך נוכחי של הסכום שהיה מועבר לקרנות שבהסדר מכרית הביטחון אילולא הוראות סעיף 1ד78(ו) בשל השנה שקדמה לשנת החישוב, בתוספת או בגריעה של ריבית חסרת סיכון ושיעור השינוי במדד שהיו צפויים לשנת החישוב, ואשר לפיהם נערך המאזן האקטוארי של השנה הקודמת. לנוכח העדכון כאמור של הסכום המנוצל משנה לשנה בהתאם לנוסחה שצורפה להמלצות הוועדה, אין מקום להוסיף עדכון נוסף של ריבית של 4% בהתאם לאמור בהמלצות הוועדה.

2. סך ההפרש שבין שני אלה:

א. תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב לפי עקום הריבית שלפיו חושב המאזן האקטוארי לשנה שקדמה לשנת החישוב (להלן – **עקום הריבית הקודם**), מבלי שתובא בחשבון ריבית חסרת סיכון, היינו: ללא התחשבות בסיגנל הראשון של עקום הריבית הקודם;

ב. תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב.

3. ההפרש שבין תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב בהנחה של

עקום הריבית הקודם לבין תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב בהנחה של 4%, והכול ללא התחשבות בתוצאות המאזנים האקטואריים האמורים בעודף אקטוארי או גירעון אקטוארי הנובעים בשל הפער שבין התשואה שהשיגה הקרן בפועל בשנת החישוב על נכסים סחירים לבין עקום הריבית הקודם או 4% לפי העניין.

לעניין זה ראו את הנוסחאות הבאות:

$$P(X) = \max(0, \\ UP(X-1) \times (1 + f_1^{(X-1)}) \times (1 + madad^{(X-1)}) \\ + rate_chg_loss^{(X)} + exper_loss^{(X)}(F^{(X-1)}) - exper_loss^{(X)}(4\%)) \\ - c^{(X)} \times (1 + f_1^{(X-1)})^5 \times (1 + madad^{(X-1)})^5$$

$$UP(08) = P(08)$$

לעניין זה -

$P(X)$ - ערך נוכחי של הסכום מכרית הביטחון שהיה מועבר לקרן שבהסדר, אילולא הוראות סעיף 178ד(ו) ובניכוי סכומים ששולמו בפועל מכרית הביטחון לקרן, והכול נכון ליום 31 בדצמבר בשנה X.

$F^{(X)}$ - שיעורי ריבית חסרת סיכון צפויים שלפיהם מחושב המאזן האקטוארי של הקרנות שבהסדר, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר של שנה X.

$$F^{(X)} = f_1^{(X)}, f_2^{(X)}, f_3^{(X)} \dots$$

$f_i^{(X)}$ - שיעור ריבית חסרת סיכון צפוי לשנה $X+i$ שלפיהם מחושב המאזן האקטוארי של הקרנות שבהסדר, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר של שנה X.

$madad^{(y)}$ - שיעור האינפלציה השנתי הצפוי לשנה $y+1$, וזאת נכון ליום 31 בדצמבר של שנה y.

$rate_chg_loss^{(X)}$ - גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי לשנה X, הנובע מן ההפרש שבין עקום ריביות לפי $F^{(X)}$ לבין עקום ריביות לפי $F^{(X-1)}$, והכול החל מהשנה $X+1$ והלאה.

$exper_loss^{(X)}(F^{(X-1)})$ או $exper_loss^{(X)}(4\%)$ - גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי לשנה X, המחושב לפי עקום ריביות $F^{(X-1)}$ או 4%, לפי העניין, הנובע מהגורמים הבאים: הפרש בין השינוי במדד המחירים לצרכן בפועל במהלך שנת X לבין $madad^{(X-1)}$, תמותה, תחלואה, עזיבה, פרישות

בלתי צפויות, שינויי שכר בלתי צפויים, תיקונים לנתוני מבוטחים, רמות הכנסות בלתי צפויות מדמי גמולים ומדמי ניהול, שינויים בתקנון הקרן, שינויים בהנחות אקטואריות למעט שיעורי ריבית להיוון, וכו', והכול למעט גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי הנובע משיעור תשואה על נכסים סחירים שחרג משיעור ריאלי של $f_1^{(X-1)}$ או 4%, לפי העניין.

לסעיף 178ד(ד) ו-(ה) המוצע

כאמור מוצע לקבוע כי הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על 11 מיליארד ו- 320 מיליון ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור, וזאת לשם שמירת ערכה הריאלי של כרית הביטחון.

עם זאת, בשים לב לסך הסיוע הממשלתי שיוקצה לקרנות הוותיקות שבהסדר, אשר כולל סכום של 78.3 מיליארד ש"ח, סיוע בשל אי העלאת גיל הזכאות לקבלת קצבה לנשים, ואת כרית הביטחון כמוצע לעיל, הרי שמוצע לקבוע כי כל סיוע נוסף אשר יינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, בין באמצעות חקיקה, החלטת ממשלה או בכל דרך אחרת, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

בנוסף, במטרה להתאים את גובה תקרת כרית הביטחון לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, ומשכך, לסיכון הכרוך בהיווצרותו של גירעון אקטוארי והצורך בקבלת כרית ביטחון, מוצע לקבוע כי במקרה שבו יחס ההתאמה שבין תקרת כרית הביטחון לבין סך ההתחייבויות האקטואריות של הקרנות שבהסדר, ביום המאזן יעלה על 8%, תופחת תקרת כרית הביטחון, כך שיחס ההתאמה, כשהוא מחושב לאחר הפחתת תקרת כרית הביטחון, יעמוד על 8%.

עם זאת, מוצע לקבוע כי כתוצאה מההפחתה האמורה לא תפחת תקרת כרית הביטחון מצירופם של שני אלה:

- (א) הסכום שהיה מועבר לקרנות מכרית הביטחון אילולא הוראות סעיף 178ד(ו) (להלן – **הסכום המנוצל**), בשל השנה שקדמה לשנת החישוב (להלן – **השנה הקודמת**);
- (ב) ההפרש שבין תקרת כרית הביטחון כפי שהייתה ביום המאזן של השנה הקודמת (להלן – **התקרה בשנה הקודמת**) לבין הסכום המנוצל, כשההפרש האמור מוכפל ב-8% מסך ההתחייבויות האקטואריות של הקרנות שבהסדר נכון לאותו מועד, וכשהוא מחולק בתקרה בשנה הקודמת.

לסעיף 178ד(ו) המוצע

בעוד שגובה הסיוע מחושב בכל שנה בהתאם לאמור לעיל ונרשם במאזני הקרן, מוצע לקבוע כי העברת הסיוע בפועל לידי הקרנות שבהסדר תיעשה רק לאחר שאזלו נכסי אותה קרן, למעט כספים המגיעים לה מכרית הביטחון.

לסעיף 178(ז) המוצע

בהתאם להוראות התקנון האחיד, בשנה שבה נוצר עודף אקטוארי בקרן שבהסדר, רשאית הקרן להגדיל את זכויות מבוטחיה בשל העודף שנוצר. לנוכח המטרה בבסיס כרית הביטחון, הרי שאין כל הצדקה להגדיל זכויות למבוטחי קרן פנסיה בשל עודף הנובע מיתרה צבורה בכרית הביטחון, ועל כן מוצע לקבוע כי על אף האמור בתקנון האחיד, בשנה שבה נוצר עודף אקטוארי בקרן שבהסדר לא ניתן יהיה להגדיל זכויות למבוטחי הקרן בשל עודף הנובע מהיתרה הצבורה בכרית הביטחון. הגדלת זכויות למבוטחים תיעשה רק לגבי העודף האקטוארי בניכוי היתרה הצבורה מכרית הביטחון.

ד. השפעת החוק המוצע על חוקים קיימים

יתוקן חוק הפיקוח.

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המנהלי

בהתאם למוצע הסכום המירבי שניתן יהיה להקצות מכרית הביטחון עומד כאמור על 11 מיליארד ו-320 מיליון ש"ח, וזאת בכפוף לכל התנאים שפורטו לעיל. עוד מוצע לקבוע כי סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד של חודש החישוב לעומת מדד חודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור, וזאת לשם שמירת ערכה הריאלי של כרית הביטחון.

ו. להלן נוסח החוק המוצע

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון מס'...), התשע"ב-2012*

1. תיקון סעיף 78 ליד 1. בסעיף 78 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹ (להלן – החוק העיקרי) -

(1) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) לסכום הסיוע לפי פסקאות (1) ו-(2) ייוספו סכומים מכרית הביטחון, כמשמעותה בסעיף 78 ליד 1, בכפוף לתנאים שנקבעו בסעיף האמור וככל שהדבר יידרש לפי אותו סעיף."

(2) בסעיף קטן (ג), במקום "(א)" יבוא "(א)(1) ו-(2)";

2. הוספת סעיף 78 ליד 2. אחרי סעיף 78 לחוק העיקרי יבוא:

"כרית ביטחון 78 ליד 1 (א) לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד (בסעיף זה – הקרנות שבהסדר) יוקצו סכומים מתקציב המדינה באופן ובתנאים המפורטים בסעיף זה ובמטרה למתן את השפעת השינויים בעקום הריבית על זכויות העמיתים בקרנות האמורות (להלן – כרית הביטחון).

(ב) הסכום מכרית הביטחון בשל שנת 2008, שהיה מועבר לקרנות שבהסדר אילולא הוראות סעיף קטן (ו), יהיה צירוף של כל ההפרשים שבין תוצאת המאזן האקטוארי לשנת 2008 של כל אחת מהקרנות שבהסדר, כשהוא מחושב לפי הנחת ריבית חסרת סיכון בשיעור של 4% לבין תוצאת המאזן האקטוארי לאותה שנה של אותה קרן, כשהוא מחושב בהנחה של עקום הריבית של אותה שנה, או 0, לפי הגבוה מביניהם.

* הצעת חוק מס' פ...; הועברה לוועדה ביום...
¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

(ג) הסכום מכרית הביטחון בשל שנת חישוב, החל משנת 2009 ואילך, שהיה מועבר לקרנות שבהסדר אילולא הוראות סעיף קטן (ו), יהיה לגבי כל אחת מהקרנות צירוף של פסקאות (1) עד (3) בניכוי סכומי כרית ששולמו לאותה קרן, או 0, לפי הגבוה מביניהם, ובלבד שלא יעלה על תקרת כרית הביטחון כאמור בסעיף קטן (ד):

(1) הסכום מכרית הביטחון נכון ליום המאזן של השנה הקודמת, שהיה מועבר לקרן אילולא הוראות סעיף קטן (ו), בתוספת או בגריעה של ריבית חסרת סיכון ושיעור השינוי במדד שהיה צפוי לשנת החישוב ואשר לפיהם נערך המאזן האקטוארי של השנה הקודמת;

(2) סך ההפרש שבין שני אלה:

(א) תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב לפי עקום הריבית הקודם מבלי שתובא בחשבון ריבית חסרת סיכון;

(ב) תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב.

(3) ההפרש שבין תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב בהנחה של עקום הריבית הקודם לבין תוצאת המאזן האקטוארי של הקרן לשנת החישוב כשהוא מחושב בהנחה של 4%; לעניין זה לא יובאו בחשבון בתוצאות המאזנים האקטואריים האמורים עודף אקטוארי או גירעון אקטוארי הנובעים בשל הפער שבין התשואה שהשיגה הקרן בפועל בשנת החישוב על נכסים סחירים לבין עקום הריבית הקודם או 4%, לפי העניין.

(ד) הסכום המירבי של כרית הביטחון יעמוד בכל עת על סכום של 11,320 מיליון שקלים חדשים כשהוא מעודכן אחת לשנה, לפי שיעור שינוי המדד בשנה שקדמה לשנה שבה חל העדכון ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה (להלן – **תקרת כרית הביטחון**), ובניכוי סכומי כרית ששולמו לכל הקרנות האמורות, ולעניין העדכון הראשון - לפי שיעור שינוי מדד חודש דצמבר 2011 לעומת מדד חודש דצמבר 2008 ובתוספת ריבית בשיעור האמור בשל התקופה האמורה.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד) -

(1) נקבע סיוע ממשלתי לקרנות שבהסדר בנוסף לסיוע הקבוע בסעיף 78ד, כנוסחו ערב חקיקתו של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס' __), התשע"ב-2012², תופחת תקרת כרית הביטחון בסכום הסיוע הנוסף.

(2) עלה ביום המאזן של שנת החישוב יחס ההתאמה על 8%, תופחת תקרת כרית הביטחון, כך שיחס ההתאמה, כשהוא מחושב לאחר הפחתת תקרת כרית הביטחון, יעמוד על השיעור האמור; ואולם כתוצאה מההפחתה האמורה לא תפחת תקרת כרית הביטחון מצירופם של שני אלה:

(א) הסכום מכרית הביטחון בשל השנה הקודמת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) (בפסקה זו – **הסכום המנוצל**);

² ס"ח התשע"ב, עמ' __.

(ב) ההפרש שבין תקרת כרית הביטחון כפי שהייתה ביום המאזן של השנה הקודמת (בפסקה זו – תקרה בשנה הקודמת) לבין הסכום המנוצל, כשההפרש האמור מוכפל ב-8% מסך ההתחייבויות האקטואריות של הקרנות שבהסדר נכון ליום המאזן של שנת החישוב, וכשהוא מחולק בתקרה בשנה הקודמת.

(ו) כספים מתוך כרית הביטחון יועברו לפי סעיף 78ד(ב), ובלבד שלא יועברו כספים כאמור אלא לאחר שאזלו נכסי אותה קרן, למעט כספים המגיעים לקרן מכרית הביטחון.

(ז) על אף האמור בתקנון האחיד, בשנה שבה נוצר עודף אקטוארי בקרן שבהסדר לא ניתן יהיה להגדיל זכויות למבוטחי הקרן בשל עודף כאמור הנובע מהסכום מכרית הביטחון שהיה מועבר לקרן אילולא הוראות סעיף קטן (ו), ולגבי יתרת העודף האקטוארי יחולו הוראות מנגנון האיזון האקטוארי כפי שנקבעו בתקנון האחיד.

(ח) בסעיף זה -

"המדד" - כהגדרתו בסעיף 178ט(ג);

"יום המאזן" - יום 31 בדצמבר של שנת החישוב;

"יחס התאמה" - היחס שבין תקרת כרית הביטחון לבין סך ההתחייבויות האקטואריות של הקרנות שבהסדר, והכול נכון ליום המאזן;

"סכומי כרית ששולמו לקרן" - סכומים ששולמו מכרית הביטחון לקרן במהלך שנת החישוב כשכל סכום מוכפל בריבית חסרת סיכון ובשיעור שינוי המדד שהיה צפוי לאותה שנה שלפיהם נערך המאזן האקטוארי של השנה הקודמת, והכול בהתאם למועד תשלום הסכומים לקרן בפועל;

"ריבית חסרת סיכון" - שיעור הריבית חסרת
הסיכון לשנת החישוב כפי שהונחה בעקום
הריבית הקודם;

"עקום הריבית" - שיעורי ריבית חסרת סיכון
צפויים שלפיהם מחושב המאזן האקטוארי
של הקרנות שבהסדר;

"עקום הריבית הקודם" - עקום הריבית שלפיו
חושב המאזן האקטוארי לשנה שקדמה
לשנת החישוב;

"שנת החישוב" – השנה שבשלה מחושב סכום
הסיוע מכרית הביטחון;

"שנה קודמת" – השנה שקדמה לשנת החישוב;

"תוצאת המאזן האקטוארי" – עודף אקטוארי,
גירעון אקטוארי או איזון אקטוארי, לפי
מאזן אקטוארי של הקרן לשנה מסוימת.